

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 23208/2024
20.05.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић, Ирене Вуковић, Јелице Бојанић Керкез и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Олга Вукосављевић, адвокат из ..., против тужене Република Србија, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво РС – Одељење Краљево, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 236/23 од 31.07.2024. године, у седници одржаној 20.05.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 236/23 од 31.07.2024. год, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 236/23 од 31.07.2024. године и пресуда Основног суда у Чачку Прр1 46/22 од 26.05.2023. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 46/22 од 26.05.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужили на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ новчаног потраживања по решењу Трговинског суда у Београду Ст 22/2002, 10.640,27 динара, са законском затезном каматом од 30.06.2013. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужилца да туженој на име трошкова парничног поступка исплати 9.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 236/23 од 31.07.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиље и првостепена пресуда потврђена у ству првом изреке. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка из става другог изреке првостепене пресуде и одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужилца за трошкове жалбеног поступка као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је изјавила ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужиле ради уједначавања судске праксе.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужиле основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 2152/21 од 14.07.2021. године, усвојен је приговор подносиоца, овде тужиле и утврђено је да је подносиоцу повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 59/10, наложено стечајним органима да у року од 4 месеца по пријему решења предузму неопходне мере и радње у циљу уновчења неспорне имовине стечајног дужника и наложено стечајном судији да у року од 30 дана извести председника Привредног суда у Београду које су конкретне мере предузете. Тужила је као стечајни поверилац и бивши радник „Југобанке“ АД Београд поднела пријаву потраживања заведену под број .. према бившем послодавцу, а решењем Трговинског суда у Београду Ст 22/02 од 22.05.2003. године, овде тужиле признато потраживање од 3.763,27 динара са каматом обрачунатом до 30.06.2003. године у износу од 7.085,00 динара. Стечајни поступак над стечајним дужником отворен је решењем Трговинског суда од 03.01.2002. године, који није окончан. На дан сачињавања извештаја повереника стечајног управника, потраживање тужиле као стечајног повериоца, на име главног дуга износи 3.763,27 динара, а на име камате 6.877,00 динара. „Југобанка“ је у регистру Трговинског суда уписана по основу решења од 29.12.1989. године, а 28.07.1997. године, извршена је промена података тако што је иста организована као „Југобанка“ АД Београд. Утврђено је да је до 05.07.2001. године, „Југобанка“ пословала као акционарско друштво након чега је покренут поступак санације а од 03.01.2002. године и поступак стечаја. На основу прегледа стања акција за приватна лица за осниваче који располажу на дан 04.07.2001. године, „Југобанка“ је имала 5636 акционара чија је укупна вредност акција на напред наведени датум износила 4,4 милијарди динара. У прилогу је достављен списак акционара са учешћем преко 51% у укупној вредности акцијаског капитала на дан 05.07.2001. године. Тужила својим понашањем није допринела дужини трајања стечајног поступка, али је допринела неисплати тачно одређеног износа за вршене исплате по решењима о делимичној деоби стечајне масе стечајног дужника у поступку стечаја јер тужила није доставила инструкције за плаћање.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање нижестепени судови су одбили тужбени захтев јер тужила није доказала да је стечајни дужник у предмету Привредног суда у Београду СТ 59/10 привредно друштво у моменту настанка потраживања тужиоца пословало са већинским друштвеним, односно државним

капиталом, услед чега не постоји узрочно-последична веза између радњи тужене и штете коју тужила трпи и применом члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези члана 154, 155 и 172. Закона о облигационим односима, одлучили као у изреци.

Основано се у ревизији тужиље указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1.), одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3.).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без његове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу (закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године, допуњен на седници од 27.09.2019. године).

Дакле, тужена је објективно одговорна за штету коју је тужила, као запослена у привредном друштву са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице претрпела тако што није наплатила своје новчано потраживање из радног односа, под условом да је правноснажним решењем утврђено да је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. У конкретном случају, утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања и поднела је тужбу за накнаду те штете. Свако новчано потраживање досуђено правноснажном судском одлуком, односно у стечају утврђено потраживање, улази у имовину повериоца, па неспровођење извршења судске одлуке којом је то потраживање досуђено представља повреду права на мирно уживање имовине зајемчено у члану 58. став 1. Устава Републике Србије. С тим у вези, битна чињеница за одговорност тужене је и структура капитала извршног дужника у тренутку настанка потраживања, односно да се ради о предузећу са већинским друштвеним, односно државним капиталом.

По оцени Врховног суда због погрешне примене материјалног права од стране нижестепених судова чињенично стање је остало непотпуно утврђено. Наиме, за постојање објективне одговорности државе за накнаду штете изазване повредом права на суђење у разумном року, битна чињеница је да је у време настанка потраживања из радног односа стечајни дужник било предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом. Међутим, та чињеница није на правилан начин утврђена од стране нижестепених судова.

Наиме, за сада се не може прихватити закључак нижестепених судова да на дан настанка потраживања стечајни дужник није пословао са већинским државним, односно друштвеним капиталом. Према извештају стечајног судије од 15.11.2022. године, непосредно пре почетка санације банке, капитал банке је био у већинском власништву државе и друштвених, односно државних предузећа. Одлуком Савета Агенције Савезне Републике Југославије за осигурање депозита и санацију банака од 05.07.2001. године проглашене су неважећим све до тада емитоване акције означене банке, чиме су престала сва права њених акционара. Истог дана, Агенција је донела и одлуку о емитовању акција банке у санацији. У конкретном случају није утврђено када је настало потраживање тужиле пријављено у стечају 19.03.2002. године по основу неисплаћене зараде, те у ком износу би тужила по решењима о делимичној деоби била намирена од признатог потраживања, да је доставила инструкције за плаћање на текући рачун.

У поновном поступку првостепени суд ће, имајући у виду примедбе из овог решења утврдити битне чињенице од значаја за правилну примену материјалног права и на несумњив начин утврдити структуру капитала, тј. власничку структуру стечајног дужника у тренутку настанка предметног потраживања, а ради правилне оцене о одговорности тужене за насталу штету тужили, те утврдити у ком износу би било намирено утврђено потраживање тужиле по делимичним деобама у стечајном поступку за које тужила није доставила инструкције за плаћање.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Из изнетих разлога, одлучено је као у ставу другом изреке решења, применом члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић